Valvontaosasto
Maatalouskemian yksikkö

Pvm/Datum/Date
16.3.2011

Dnro/Dnr/ DNo
1309/0405/2011

SIVUTUOTEASETUKSEN MUKAISET KAUPALLISET ASIAKIRJAT

Sivutuoteasetuksen 1069/2009/EY mukaisesti sivutuotteita ja johdettuja tuotteita kuljetettaessa on mukana aina oltava kaupallinen asiakirja, josta ilmenee kuormaa koskevat tiedot. Johdettuja tuotteita ovat esimerkiksi käsitelty eläinvalkuainen kuten lihaluujauho ja verijauho. Kaupallinen asiakirja laaditaan vähintään kolmena kappaleena; alkuperäiskappale ja kaksi jäljennöstä. Alkuperäiskappale seuraa lähetyksen mukana lopulliseen määräpaikkaan, jäljennökset jäävät lähettävälle laitokselle ja kuljetusliikkeelle. Sivutuoteasetuksen ns. toimeenpanoasetuksen 142/2011/EY liitteen VIII luvussa III on kuvattu kaupallisen asiakirjan vaatimukset. Kyseisessä luvussa III on myös kaupallisen asiakirjan malli kuljetettaessa sivutuotteita tai johdettuja tuotteita Euroopan unionissa.

Kun käsiteltyä eläinvalkuaista tuodaan muusta EU-maasta Suomessa sijaitsevaan varastointilaitokseen ja varastointilaitos toimittaa siitä pienempiä määriä esimerkiksi turkisrehusekoittamoille, tulee varastointilaitoksen tehdä käsitellylle eläinvalkuaiselle uudet kaupalliset asiakirjat kutakin sekoittamoa varten. Varastointilaitoksen tulee arkistoida alkuperäisiä kaupallisia asiakirjoja kaksi vuotta. Käsitellyn eläinvalkuaisen, kuten luokan 3 lihaluujauhon, verijauhon tai höyhenjauhon, kaupallisia asiakirjoja tulee kuitenkin säilyttää maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 977/2006 mukaisesti viisi vuotta. Varastointilaitoksen tulee arkistoida myös kopio itse laatimistaan kaupallisista asiakirjoista kahden vuoden ajan. Varastointilaitoksella on täten kaksoisrooli sekä vastaanottajalaitoksena että lähettävänä laitoksena. Poikkeuksena edelliseen on se, kun sisämarkkinoilta tulevan aineksen mukana on kyseistä sekoittamolle menevää konttia koskeva kaupallinen asiakirja, jonka vastaanottajaksi on lähettävässä laitoksessa nimetty sekoittamo. Tällöin aines käy vain hetkellisesti varastointilaitoksessa esimerkiksi salmonellanäytteenoton takia ja jatkaa alkuperäisen kaupallisen asiakirjan kanssa määräpaikkaansa sekoittamoon. Toimijan tulee aina pystyä jäljittämään sivutuotteet yksi askel taaksepäin, ja kaupalliset asiakirjat toimivat tässä hyvänä apuvälineenä.

Esimerkki: Välittäjä tuo Iso-Britanniasta Suomeen rehuhygienia-asetuksen 183/2005/EY mukaisesti rekisteröityyn varastointilaitokseen (vastaanottaja) viisi miljoonaa kiloa hemoglobiinijauhoa. Varastointilaitoksesta (lähettäjä) lähetetään hemoglobiinijauhoa eri sekoittamoihin ja sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksyttyihin tilarehustamoihin pienempinä erinä. Kullekin erälle tulee tehdä uudet kaupalliset asiakirjat, jotka koskevat vain kyseistä pienempää, esimerkiksi 25 000 kg:n, erää. Tällöin sekoittamo tai tilarehustamo vastaa jatkossa vain vastaanottamastaan 25 000 kg:n erästä ja toisaalta kaupallisessa asiakirjassa mainitaan vastaanottajan kohdassa vastaanottava sekoittamo tai tilarehustamo.

Kaupalliset asiakirjat laaditaan vastaanottajamaan virallisella kielellä eli Suomessa suomeksi tai ruotsiksi. Myös englanti käy, jos se sopii vastaanottajalle. Toisaalta se voidaan tehdä myös muulla EU:n virallisella kielellä, kuten esimerkiksi puolaksi tai espanjaksi. Tällöin sen mukana on oltava virallinen käännös suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

Kaupallisen asiakirjan alkuperäiskappale koostuu kaksipuolisesta paperista tai jos tilaa tarvitaan enemmän, useammasta sivusta, joita ei voi erottaa toisistaan. Lisäarkit katsotaan myös kaupallisen asiakirjan alkuperäisosaksi. Lähetyksestä vastaavan henkilön on tällöin allekirjoitettava jokainen sivu erikseen. Lisäarkkeja käytettäessä kunkin sivun alareunassa on oltava sivunumero – (sivunumero)/(sivujen kokonaismäärä) – ja kunkin sivun yläreunassa on oltava vastuuhenkilön antama asiakirjan koodinumero.

Lähetyksen vastuuhenkilön on täytettävä ja allekirjoitettava kaupallisen asiakirjan alkuperäiskappale. Kaupallisesta asiakirjasta tulee ilmetä seuraavat tiedot

- lähetyspäivämäärä
- lähettävän laitoksen nimi ja osoite sekä erityisesti sivutuotteita ulkomaille kuljetettaessa laitoksen sivutuoteasetuksen mukainen hyväksyntänumero
- kuljettajan tai kuljetusliikkeen nimi ja osoite
- vastaanottajan, esimerkiksi vastaanottavan laitoksen, nimi ja osoite sekä erityisesti sivutuotteita ulkomaille kuljetettaessa sivutuoteasetuksen, elintarvikehygienia-asetuksen tai rehuhygienia-asetuksen mukainen hyväksyntä- tai tunnistenumero
- aineksen kuvaus ja merkintätiedot: luokka ja teksti, esimerkiksi: luokka 3 ”Ei ihmisravinnoksi” sekä luokan 3 aineksen osalta eläinlajit ja siitä valmistetut käsitellyt tuotteet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi rehuaineena, esimerkiksi ”siipikarjan teurassivutuotteita” tai ”naudan leikkuusivutuotteita”
- aineksen määrä, paino tai pakkausten lukumäärä
- ainekselle jo tehty käsittely ja käsittelymenetelmä, kuten turkiseläinten rehuksi tarkoitettujen sivutuotteiden hapotus
- lähetyksestä vastaavan henkilön allekirjoitus, jonka on oltava kirjoitettu eri värillä kuin lomakkeen painoväri

Suositeltavaa on lisätä asiakirjaan eränumero, joka helpottaa mahdollista takaisinvetoa. Toisaalta lähetyspäivämäärä saattaa, laitoksen toiminnasta riippuen, toimia myös eränumerona. Asiakirjan viitenumero ja paikallinen viitenumero annetaan samalle lähetykselle vain yhden kerran.

Sivutuotteiden lähettäjän on varmistettava, että vastaanottajalla on oikeus lähetettävien sivutuotteiden vastaanottoon. Evira ylläpitää luetteloa sivutuoteasetuksen mukaisesti hyväksytyistä laitoksista. Lista löytyy Eviran internetsivulta eläinperäisten sivutuotteiden asiakokonaisuudesta, alakohdasta sivutuoteasetuksen mukaiset laitokset http://www.evira.fi/portal/fi/evira/asiakokonaisuudet/elaimista_saatavat_sivutuotteet/. Evira ylläpitää myös luetteloa rehuhygienia-asetuksen mukaisesti rekisteröidyistä toimijoista Eviran internetsivuilla http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/rehut/rekisterit/rekey183_2011.pdf. Käsiteltyjen sivutuotteiden vastaanotto ja käyttö eivät edellytä sivutuoteasetuksen mukaista rekisteröintiä tai hyväksyntää, vaan pelkkä rehuhygienia-asetuksen mukainen rekisteröityminen riittää.

Rehuiksi päätyviä sivutuotteita kuljettavien kuljetusliikkeiden tulee olla rekisteröityneitä Eviran rehuvalvontaan. Lomake rekisteröintiä varten löytyy Eviran internetsivuilta http://www.evira.fi/attachments/kasvintuotanto_ja_rehut/rehut/lomakkeet/lomake_a.doc .

Kolmasmaatuonnissa tulee huomioida myös toimeenpanoasetuksen mukaiset terveystodistukset. Norja ja Sveitsi katsotaan kuitenkin EU:n sisämarkkina-alueeksi.

Lisätietoja asiasta antavat

Taina Haarahiltunen, puh. 02 077 25 224 tai taina.haarahiltunen@evira.fi (kaupalliset asiakirjat)
Marja Turunen, puh. 02 077 25 227 tai marja.turunen@evira.fi (varastointilaitosten valvonta)
Virva Valle, puh. 02 077 24 309 tai virva.valle@evira.fi (sisämarkkinatuonti)